

Dosarul nr. 3-117/24 (2-24104606-02-3-17092024)

H O T Ă R Î R E

În numele Legii

20 septembrie 2024

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

Completul de Contencios Administrativ în componența:

Președintele completului, judecătorul

Mîra Ghenadie

Judecătorii

Dașchevici Grigore și Bostan Angela

Examinînd în procedură scrisă, în condițiile art.218 lit a) Cod administrativ, acțiunea în contencios administrativ electoral înaintată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” către Comisia Electorală Centrală privind contestarea parțială actului administrativ, Completul judiciar –

A C O N S T A T A T :

Circumstanțele cauzei, obiectul acțiunii.

La 17 septembrie 2024, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a sesizat Curtea de Apel Chișinău cu acțiunea (contestație) în contencios administrativ electora îndreptată către Comisia Electorală Centrală, prin care a solicitat:

- anularea pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5”

- anularea din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024, a textului „*în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.*”

- obligarea Comisiei Electorale Centrale să organizeze un număr corespunzător de secții de votare în Federația Rusă în cadrul referendumului republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 în baza criteriilor stabilite expres la art. 39 alin. (5) din Codul electoral, prin obligarea organizării secțiilor de votare suplimentare în Federația Rusă, cel puțin, după cum urmează: 2 secții de votare în or. Moscova (în afara secției consulare a Ambasadei) și 3 secții de votare în regiunea Moscovei în or. Domodedovo, or. Mîtișci și or. Odintovo.

În motivarea acțiunii înaintate reclamantul a indicat că, la data de 14 septembrie Comisia Electorală Centrală a adoptat Hotărârea nr. 2866 prin care a organizat secțiile de votare în străinătate, inclusiv pentru votul prin corespondență la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024. În urma examinării anexei la Hotărâre, s-a stabilit că în Federația Rusă pentru cetățenii Republicii Moldova vor fi deschise doar 5 secții de votare, în pofida numărului mare de înregistrări prealabile, conform datelor CEC – 8 236 în anul curent.

Indică reclamantul că, cu hotărârea adoptată, în partea menționată, nu este de acord, **o consideră motivată**, din care considerente au sesizat instanța de contencios administrativ cu preterita acțiune.

Astfel, subliniază reclamantul că, cetățeanul Republicii Moldova participă la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Participarea la alegeri este liberă și benevolă. Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe. Cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în afara țării beneficiază de drepturi electorale depline în condițiile codului electoral. Guvernul Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală, misiunile diplomatice și oficiile consulare sunt obligate să creeze condiții pentru ca cetățenii să-și exercite liber drepturile lor electorale – în conformitate cu art. 2 din Codul electoral.

Comisia de la Veneția, în Codul de bună conduită în materie electorală, adoptat în cadrul celei de-a 52-a sesiune (Veneția, 18-19 octombrie 2002), a relevat următoarele: „Democrația este, la fel ca și drepturile omului și supremația dreptului, unul din cei trei piloni ai patrimoniului constituțional european, precum și ai Consiliului Europei. Ea nu poate fi concepută fără alegeri, respectând un anumit număr de principii considerate democratice.”

Astfel, principiul egalității în cadrul desfășurării și organizării alegerilor se asigură prin acordarea tuturor alegătorilor a unor posibilități egale din punct de vedere juridic, începând cu înaintarea candidaților, participarea la campania electorală și votarea propriu-zisă. Acest principiu fiind unul fundamental și reglementat cât de cadrul normativ național, atât și internațional.

La fel, în ceea ce privește constituirea secțiilor de votare din străinătate, Codul electoral la art.39 reglementează particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate.

Din conținutul art. 39 Cod electoral, se desprind următoarele principii de bază în ceea ce privește constituirea secțiilor de votare:

a). Ministerul Afacerilor Externe prezintă Comisiei aviz în ceea ce privește:

1. privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective și

2. posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare

b). Temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare este:

1. dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine,

2. ținând cont complementar de datele înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate și

3. informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate (colectate în baza evidenței consulare sau a altor date relevante).

În această ordine de idei, în actul administrativ emis, în partea pertinentă, Comisia a stabilit următoarele:

„La data de 6 septembrie curent, în corespundere cu pct. 11 din regulament, procedura înregistrării prealabile pentru scrutinele din 20 octombrie 2024, s-a finalizat. Respectiv, conform situației la etapa de finalizare a înregistrării prealabile, sunt depuse 19709 cereri pentru votul în secțiile de votare din străinătate și 1997 înregistrări pentru votul prin corespondență la scrutinele din 20 octombrie 2024. În total, la data de 6 septembrie în aplicația „Înregistrarea Prealabilă” erau contabilizate 118613 cereri, inclusiv pentru scrutinele anterioare.

...

Sub aspectul îndeplinirii condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țărilor gazdă, ministerul aduce la cunoștință că autoritățile competente din toate țările unde urmează a fi constituite secții de votare au permis de principiu formarea acestora.

...

În privința îndeplinirii condiției ce vizează posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic, precum și al securității a procesului de votare, se confirmă îndeplinirea acestei condiții pentru lista secțiilor de votare transmise de către Comisie spre avizare, cu următoarele propuneri, recomandări, riscuri și excepții:

...

• *în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.”*

Indică reclamantul că, din informația prezentată în tabelul înserat în cererea de chemare în judecată (3 verso), cu toate că cetățenii din Federația Rusă au efectuat cele mai multe înregistrări prealabile – 8 236 (practic jumătate din numărul total de 21 682), în Federația Rusă s-a dispus deschiderea doar a 5 secții de votare, în comparație cu Italia în care vor fi organizate 60 de secții de votare, având la bază 2 495 de înregistrări, sau Germania – 26 de secții în baza a 1 993 înregistrări. Mai surprinzătoare este dinamica în cazul Belgiei – 4 secții în baza la 228 înregistrări sau Portugalia – 6 secții în baza 164 înregistrări.

Cu toate că MAE în aviz a comunicat „*Sub aspectul îndeplinirii condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării gazdă, ministerul aduce la cunoștință că autoritățile competente din toate țările unde urmează a fi constituite secții de votare au permis de principiu formarea acestora.*” ca temei, Comisia a reținut informația prezentată, la fel, de MAE – „*În privința îndeplinirii condiției ce vizează posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic, precum și al securității a procesului de votare*” – cu toate că art. 39 alin. (4) Cod electoral MAE prezintă avizul ce vizează posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic, iar criteriul „securitatea a procesului de votare” – nu se regăsește în Cod.

Astfel, nu este clar, la care aspecte ale criteriului „securitatea procesului de votare” s-a referit autoritatea publică emitentă, odată ce nu este reglementată – la securitate fizică a cetățenilor sau la respectarea standardelor internaționale privind desfășurarea alegerilor libere și corecte (conceptul prevăzut de Legea nr. 109/2024)?

Din avizul prezentat de MAE se deduce că s-a luat în calcul securitate fizică a cetățenilor, or, cum se invocă de Minister – „*situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ*”, fără a fi prezentată argumentare convenită unei autorități publice în acest sens, sau cel puțin Comisia nu le-a reflectat în Hotărâre.

Respectiv s-a menționat în aviz că amplasarea secțiilor de votare în Federația Rusă urmează a fi selectată „*ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe*

aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice.” Prin urmare, se conchide în aviz – că locații care ar corespunde acestor criterii „drept excepție” poate servi teritoriul „misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.” Cu toate cele invocate, Comisia, depășind recomandările MAE, pe lângă organizarea a două secții de votare în or. Moscova (în secția consulară a ambasadei) a mai dispus deschiderea încă a 3 secții: or. Sankt-Petersburg, or. Iaroslav, or. Surgut / Hantî-Mansiisk – fără a se expune asupra gradului de apărare antiaeriană și nivelul de pregătire în ceea ce privește asigurarea ordinii publice.

Astfel, conchide că Comisia Electorală Centrală în procesul adoptării Hotărârii nr. 2866 din 14.09.2024 s-a ghidat de criterii care nu sunt reglementate și a ignorat prevederile legale exprese, or, analizând datele privind înregistrarea prealabilă, raportate la numărul secțiilor de votare deschise, reclamantul constată că nu este asigurat dreptul de a alege a cetățenilor aflați peste hotarele țării, în special în Federația Rusă, precum și că este o abordare selectivă și discriminatorie.

În această ordine de idei, subliniază că Comisia, având ca temei prevederile și criteriile stabilite de art. 39 alin. (5) Cod electoral a prezentat spre consultări publice Lista posibilelor locații ale secțiilor de votare din străinătate pentru referendumul republican constituțional și alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024, fiind prezentată analiza preliminară a informațiilor despre posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate. Astfel, a s-a atras atenția că, în ziua publicării informațiilor preliminare (19 august), nu au fost luate în calcul datele finale care țin de îndeplinirea condițiilor ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării gazdă și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a infrastructurii secțiilor de votare din străinătate. Aceste informații sunt în proces continuu de colectare de către MAE și verificare de către membrii grupului interinstituțional creat de către CEC, iar în funcție de dinamica acestor date în probabilitatea constituirii unor secții de votare (înaltă, medie, scăzută) pot interveni modificări.

La fel, se mai menționează în analiza prezentată că, *„în localitățile/țările unde este indicat orientativ „probabilitate scăzută sau medie”, Comisia Electorală Centrală și Ministerul Afacerilor Externe îndeamnă insistent alegătorii care își exprimă intenția de a vota peste hotarele țării în ziua alegerilor din 20 octombrie 2024, să utilizeze la maximum instrumentul înregistrării prelabile pentru a oferi, astfel, datele necesare autorităților despre numărul estimativ și locațiile alegătorilor aflați peste hotarele țării. Astfel, sporind numărul de posibili alegători prin instrumentul înregistrării prelabile, poate crește probabilitatea organizării efective a secțiilor de votare avânt, la această etapă, indicatorul „probabilitate scăzută sau medie”.*”

În Nota informativă privind posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate ce urmează a fi constituite pentru desfășurarea referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, Comisia a evidențiat: „Un criteriu de bază pentru menținerea sau deschiderea unor noi SV în străinătate (luat în considerare inclusiv din raționamente logistice și financiare), îl reprezintă existența în țara gazdă a misiunilor diplomatice și/sau oficiilor consulare ale RM (ambasade, consulate generale/onorifice). Lista acestora poate fi consultată pe pagina web a MAE - <https://mfa.gov.md/ro/misiuni>

Subsecvent, este de reținut că „datele privind dinamica participării alegătorilor la SV din străinătate la ultimele 3 scrutine naționale” reprezintă criteriul determinant în procesul de constituire a SV peste hotarele țării, fiind de fapt și temeiul de bază indicat de Legiuitor în art.39 alin. (5) din Codul electoral.

Celelalte criterii complementare [datele înregistrării prealabile, informațiile prezentate de MAE cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor RM în străinătate (colectate în baza evidenței consulare sau a altor date relevante), informațiile oficiale deținute și/sau publicate periodic de autoritățile competente ale țărilor-gazdă privind numărul și locul aflării cetățenilor RM; datele prezentate de Biroul relații cu diaspora], în practică au scopul de a stabili amplasarea geografică a localităților unde se află comunitățile de cetățeni-alegători aflați în străinătate.

Totodată, chiar dacă criteriile stabilite de legislația electorală pentru organizarea SV în străinătate urmează a fi privite în ansamblu, acest lucru nu presupune că lipsa unui criteriu (de bază și/sau complementar) poate fi un obstacol pentru constituirea unei noi SV peste hotarele țării. Or, atunci când realitățile de fapt (spre exemplu: evoluția migrației) indică asupra necesității de a deschide o secție de votare într-o țară / locație nouă, lipsa criteriului privind numărul alegătorilor care au participat la alegerile precedente, nu poate fi un impediment pentru constituirea unei noi SV, dacă există cel puțin unul din celelalte criterii complementare care arată unde se află temporar / domiciliază permanent cel puțin 500 de alegători cetățeni ai RM.

Astfel, analizând datele statistice în cauză se constată că din anul 2010 până în prezent, numărul SV din străinătate a crescut de 2 ori, pe când rata de participare a alegătorilor, a crescut de 4 ori. Aceste cifre indică în mod indubitabil asupra necesității majorării numărului SV ce urmează a fi constituite peste hotarele țării.”

Astfel, în urma analizei tabelului prezentat de Comisie, reclamantul atrage atenția la următoarele date statistice cu referire la Federația Rusă:

*SV propuse de CEC și MAE pentru a fi organizate în 2024 *Comentarii: SV propuse au la bază următoarele criterii: (1) Existența misiunii diplomatice (ambasadă, consulat general/onorific); (2) Analiza dinamicii participării la toate*

scrutinele electorale, în particular la ultimele 3 scrutine naționale; (3) Alte date complementare relevante (nr. de înregistrări prealabile, date statistice publice sau prezentate de misiunile diplomatice, nr. de servicii consulare prestate etc., ce indică că sunt cel puțin 500 de alegători cetățeni ai RM într-o localitate / grup de localități învecinate). Probabilitatea constituirii SV: (1) Probabilitate înaltă; (2) Probabilitate medie; (3) Probabilitate scăzută.

Moscova 1 (secția consulară a Ambasadei)	Probabilitate înaltă. *(1)+(2)
Moscova 2 (secția consulară a Ambasadei)	Probabilitate înaltă. *(1)+(2)
Moscova 3	Probabilitate medie. *(2)
Moscova 4	Probabilitate înaltă. *(2)
Moscova 5	Probabilitate scăzută. *(2)
or. Domodedovo / reg. Moscova	Probabilitate medie. *(2)
or. Mîtișci / reg. Moscova	Probabilitate înaltă. *(2)
Mojaisk	Probabilitate scăzută. *(2)
or. Odintovo / reg. Moscova	Probabilitate înaltă. *(2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută. *(2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută. *(2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută. *(2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută. *(2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută. *(2)
Sankt-Petersburg 1	Probabilitate înaltă. *(2)
Sankt-Petersburg 2	Probabilitate scăzută. *(2)
	Dinamica participării indică că numărul alegătorilor la AP 2021 s-a micșorat de 2 ori comparativ cu APr 2020.
Sankt-Petersburg 3	Probabilitate scăzută. *(2)
	Dinamica participării indică că numărul alegătorilor la AP 2021 s-a micșorat de 2 ori comparativ cu APr 2020.
Kaliningrad	Probabilitate scăzută. *(2)
Kaluga	Probabilitate scăzută. *(2)
Kostroma	Probabilitate scăzută. *(2)
Krasnoyarsk	Probabilitate scăzută. *(2)
Kursk	Probabilitate scăzută. *(2)
Lipețk	Probabilitate scăzută. *(2)
Nijnevartovsk	Probabilitate scăzută. *(2)
Novosibirsk	Probabilitate scăzută. *(2)
Rezani	Probabilitate scăzută. *(2)

*Soci
Surgut/Hantî-Mansiisk
Tula*

*Probabilitate scăzută. *(2)
Probabilitate scăzută. *(2)
Probabilitate medie. *(3)*

*În Tula se atestă cca 482
înregistrări prealabile.*

La fel, examinând informația privind amplasarea geografică a cetățenilor care sau înregistrat în prealabil se reține:

Moscova 4237
Podolsk/ reg.Moscova 659
Odintovo/ reg.Moscova 501
Domodedovo /reg.Moscova 436
Mîtișci/ reg. Moscova 452
Cehov/ reg.Moscova 402
Sankt Petersburg 1065
Tula 947
Kursk 884
Surgut 615
Iaroslavl 607
Kaluga 583
Kostroma 331
Voronej 271

În final, Comisia a organizat următoarele secții de votare:

or. Moscova 1 (secția consulară a ambasadei)
or. Moscova 2 (secția consulară a ambasadei)
or. Sankt-Petersburg
or. Iaroslav
or. Surgut / Hantî-Mansiisk

Prin urmare, se conchide că Comisia neîntemeiat nu a dispus organizarea secțiilor de votare în Federația Rusă cel puțin în următoarele localități:

Moscova 3
Moscova 4
or. Domodedovo / reg. Moscova
or. Mîtișci / reg.Moscova
or. Odintovo / reg.Moscova

În ceea ce privește dreptul vătămat al reclamantului, reglementat de art. 17 din Codul administrativ, menționează prevederile art. 1 a Legii privind partidele politice, nr. 294/2007, în conformitate cu care, (1) Partidele politice sînt asociații benevole, cu statut de persoană juridică, ale cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, care, prin activități comune și în baza principiului liberei participări, contribuie la conceperea, exprimarea și realizarea voinței lor politice. (2) Partidele

politice, fiind instituite democratice ale statului de drept, promovează valorile democratice și pluralismul politic, contribuie la formarea opiniei publice, participă, prin înaintarea și susținerea candidaților, la alegeri și la constituirea autorităților publice, stimulează participarea cetățenilor la alegeri, participă, prin reprezentanții lor, la exercitarea în mod legal a puterii în stat, desfășoară alte activități în conformitate cu legea.

Astfel, având în vedere că un număr impunător de cetățeni, conform diferitor surse, aproximativ 400 000, sunt stabiliți cu traiul permanent pe teritoriul Federației Ruse, iar 8 236 de cetățeni cu drept de vot, doar în anul curent, și-au manifestat voința de a vota – consideră că prin actul administrativ emis autoritate publică a îngrădit neîntemeiat dreptul cetățenilor, inclusiv a membrilor PSRM, de a participa la vot, prin deschiderea disproportționată și lipsită de logică a secțiilor de votare, or, în or. Moscova – cu toate că sunt organizate două secții – ele fiind amplasate în o singură clădire – ceea ce în mod evident va descuraja participarea cetățenilor la vot, având în vedere amplasarea geografică a orașului, iar în schimb – în Paris fiind deschise 8 secții, în Dublin 6 secții, în Londra – 8 secții, mai mult – or. Nice/Franța va dispune de 2 secții de votare, una din care în afara consulatului general, iar suprafața orașului fiind de 72 km² (în comparație cu or. Moscova – 2 500 km²).

Prin urmare, având în vedere rolul și drepturile partidelor politice în procesul organizării alegerilor – pe de o parte, stimularea cetățenilor să participe la alegeri, pe de altă parte, legitimă speranță precum membrii săi vor participa la realizarea voinței politice – deschiderea unui număr inferior de secții de votare decât cel care ar urma să fie deschis în baza criteriilor legale, reprezintă o ingerință inadmisibilă în drepturile reclamantului.

Mai mult, actualitatea subiectului abordat reiese și faptul că reclamantul deține calitatea de concurent electoral în cadrul alegerilor prezidențiale pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, conform Hotărârii CEC nr. 2802 din 02.09.2024.

În lumina celor relatate supra, având în vedere prevederile de la art. 2 alin. (3), art. 39 alin. (5) Cod electoral, în conformitate cu art. 206 alin. (1) lit. a) și lit. b), art. 208 alin. (1) Cod administrativ, în coroborare cu art. 91 alin. (5) Cod electoral, art. 211-212, art. 224 alin. (1) lit. a) și lit. b) Cod administrativ, reclamantul solicită:

- anularea pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5”

- anularea din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024, a textului „*în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit*”

semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.”

- obligarea Comisiei Electorale Centrale să organizeze un număr corespunzător de secții de votare în Federația Rusă în cadrul referendumului republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 în baza criteriilor stabilite expres la art. 39 alin. (5) din Codul electoral, prin obligarea organizării secțiilor de votare suplimentare în Federația Rusă, cel puțin, după cum urmează: 2 secții de votare în or. Moscova (în afara secției consulară a Ambasadei) și 3 secții de votare în regiunea Moscovei în or. Domodedovo, or. Mîtișci și or. Odintovo.

Poziția argumentată în scris a participanților expusă instanței vis a vis de acțiunea în contencios administrativ electoral formulată;

Prin referința depusă, autoritatea publică pârâtă - Comisia Electorală Centrală, a solicitat respingerea acțiunii formulate de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” ca neîntemeiată.

În motivarea poziției sale a menționat că, prin Hotărârile nr. 121 și 122 din 16 mai 2024, Parlamentul Republicii Moldova a declarat, pentru data de 20 octombrie 2024, desfășurarea referendumului republican constituțional și, respectiv, a stabilit pentru aceeași dată alegeri pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova.

Cadrul normativ pentru constituirea secțiilor de votare din străinătate este stabilit de art. 39 din Codul electoral nr. 325/2022 și Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2542/2024.

Astfel, cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate pot vota la oricare secție de votare constituită peste hotare, indiferent de statutul aflării lor pe teritoriul țării gazdă.

Constituirea secțiilor de votare în străinătate se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data scrutinului.

Potrivit art. 39 alin. (5) din Codul electoral nr. 325/2022, temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare din străinătate este dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine naționale, ținând cont complementar de:

- datele înregistrării prealabile;
- informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate;
- alte informații relevante: date oficiale deținute și/sau publicate periodic de autoritățile competente ale țărilor-gazdă privind numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate, date prezentate de Biroul relații cu diaspora.

În scopul punerii în aplicare a Hotărârilor Parlamentului Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a aprobat, prin hotărârea nr. 2633 din 16 iulie 2024, Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 (<https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-aprobarea-programului-calendaristic-pentru-realizarea-actiimilord-2751110035.html>). Conform art. 38 din Codul electoral nr. 325/2022, secțiile de votare se constituie cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, acest termen fiind reflectat în punctul 10 al Programului calendaristic, care stabilește că termenul-limită pentru constituirea și organizarea secțiilor de votare în străinătate este data de 15 septembrie inclusiv.

Pentru realizarea prevederilor art. 39 al Codului electoral, Comisia Electorală Centrală a întreprins din timp următoarele acțiuni:

I. Prin adresa nr. CEC-8/5340 din 15 iulie 2024, a solicitat Ministerului Afacerilor Externe, Serviciului de Informații și Securitate, Cancelariei de Stat, Agenției Servicii Publice și Agenției de Guvernare Electronică să desemneze câte un reprezentant din partea instituției pentru a fi inclus în grupul de lucru interinstituțional ce va avea drept scop coordonarea și realizarea acțiunilor necesare organizării secțiilor de votare în străinătate la scrutinele din 20 octombrie 2024.

II. Ulterior, prin adresa nr. CEC-8/5432 din 26 iulie 2024, a transmis Ministerului Afacerilor Externe spre consultare dispoziția cu privire la componența nominală a Grupului de lucru interinstituțional privind organizarea secțiilor de votare din străinătate la scrutinele din 20 octombrie 2024 și Planul de acțiuni în vederea realizării activităților de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 în secțiile de votare peste hotare.

III. Prin adresa nr. CEC-8/5647 din 16 august 2024, a solicitat Ministerului Afacerilor Externe, în conformitate cu art. 39 alin. (4) -(5) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 3 din Planul de acțiuni în vederea realizării activităților de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii

Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, prezentarea informațiilor cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate, după posibilitate, pe regiuni din țara-gază și/sau localitate și acordul și/sau interdicția de a organiza secții de votare recepționate de la autoritățile competente ale statelor în care Republica Moldova are misiuni diplomatice sau/și oficii consultare, precum și localitățile unde, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe, se află temporar sau domiciliază permanent cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova. Evidențiază că Ministerul Afacerilor Externe a comunicat că Republica Cehă permite organizarea secțiilor de votare doar în cadrul misiunilor diplomatice și oficiilor consultare ale Republicii Moldova.

IV. În corespundere cu prevederile art. 39 alin. (8) din Codul electoral nr. 325/2022, până la constituirea secțiilor de votare în străinătate, pe resursele informaționale ale Comisiei se publică informații despre numărul și posibilele locații ale secțiilor de votare peste hotare. În măsura posibilităților, informațiile se afișează în format de date deschise, iar în baza datelor disponibile, informațiile vor fi structurate și prezentate la nivel de țară/localitate.

În colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, pe data de 19 august 2024 a dat publicității informațiile preliminare despre posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate ce urmează a fi constituite pentru desfășurarea referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024.

Astfel, menționează autoritatea publică pîrîită că, Comisia a utilizat atât solicitarea opiniilor societății civile, experților și altor subiecți interesați, prin plasarea anunțului pe pagina sa oficială, cât și organizarea dezbaterilor publice.

Pe 10 septembrie 2024, CEC a organizat „Consultările publice pe tema constituirii secțiilor de votare pentru cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot aflați în afara țării și pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului”. Invitația la eveniment a fost transmisă părților interesate și partidelor politice la 6 septembrie 2024 prin intermediul poștei electronice.

V. După organizarea consultărilor publice și în urma analizei tuturor propunerilor, a datelor despre înregistrările prelabile de care dispune Comisia, a numărului de alegători care au participat la scrutinul precedent, dar și pe baza informațiilor obținute de Ministerul Afacerilor Externe de la autoritățile competente ale țărilor de reședință a cetățenilor Republicii Moldova privind numărul și locul aflării acestora, la data de 10 septembrie, în conformitate cu art. 39 alin. (4) din Codul electoral, a transmis prin scrisoarea nr. CEC-8/5858 din 10 septembrie 2024 către Ministerul Afacerilor Externe, spre avizare, lista secțiilor de votare care se preconizează a fi organizate în străinătate în număr de 242 (se anexează), inclusiv cu solicitarea informației privind:

- existența acordului autorităților competente ale țărilor gazdă unde se preconizează a fi constituite secții de votare;
- posibilitatea asigurării procesului de votare în secțiile de votare respective din punct de vedere tehnic și logistic.

Respectiv, la pct. 31 din anexa la scrisoarea nr. CEC-8/5858 din 10 septembrie 2024, pentru Federația Rusă au fost solicitate avizarea a 16 secții de votare, conform listei.

Conform răspunsului nr. CEC-7/16186 din 14 septembrie 2024, Ministerul Afacerilor Externe a informat Comisia despre susținerea listei secțiilor de votare care se preconizează a fi constituite peste hotarele țării pentru organizarea și desfășurarea referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, însă cu luarea în considerare a propunerilor, recomandărilor, riscurilor și excepțiilor pentru secțiile de votare prezentate în continuare, ce nu întrunesc toate condițiile prevăzute la art. 39 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022. Ministerul Afacerilor Externe a solicitat și suportul Serviciului de Informații și Securitate în verificarea sub aspectul securității și prezentarea informațiilor/datelor relevante în partea ce ține de posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și de securitate a procesului electoral în secțiile de votare transmise de către Comisie pentru avizare.

Sub aspectul îndeplinirii condiției ce vizează posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic, precum și de securitate a procesului de votare, se confirmă îndeplinirea acestei condiții pentru lista secțiilor de votare transmise de către Comisie spre avizare, cu unele propuneri, recomandări, riscuri și excepții.

Referitor la propunerea de constituire a secțiilor de votare în Federația Rusă pentru alegerile din 20 octombrie 2024, misiunea diplomatică a Republicii Moldova la Moscova a informat că situația de securitate din această țară s-a deteriorat semnificativ pe parcursul anului 2024. În prezent, Federația Rusă desfășoară operațiuni militare pe propriul teritoriu, ceea ce face imposibilă organizarea în siguranță a secțiilor de votare, fără a expune viața și integritatea fizică a alegătorilor la riscuri considerabile.

Având în vedere aceste riscuri, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o prudență sporită. Locațiile pentru secțiile de votare trebuie selectate cu atenție, ținând cont de nivelul de securitate din zonele respective, inclusiv măsurile de apărare antiaeriană și asigurarea ordinii publice.

În susținerea acestei evaluări, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a emis un aviz detaliat, subliniind existența unor riscuri de securitate sporite în anumite state, printre care și Federația Rusă. Aceste riscuri sunt generate de acțiuni violente extremiste, atacuri teroriste și activități militare, care pot conduce la incidente grave, afectând integritatea fizică a cetățenilor.

Drept urmare, Ministerul Afacerilor Externe și Serviciul de Informații au venit cu recomandarea de a organiza doar 2 secții de votare pe teritoriul misiunilor diplomatice.

Având în vedere avizele Ministerului Afacerilor Externe și Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a organizat cinci secții de votare în Federația Rusă, după cum urmează 2 secții în orașul Moscova (la secția consulară a ambasadei), și câte una în orașele Sankt-Petersburg, Iaroslav și Surgut / Hantî-Mansiisk. Aceste locații au fost selectate în regiuni mai îndepărtate de zonele afectate de acțiuni militare, care prezintă un risc redus pentru securitatea vieții și sănătății alegătorilor și a personalului electoral. Decizia a fost luată ținând cont de aspectele logistice esențiale pentru securizarea procesului electoral și integritatea documentelor electorale, inclusiv buletinele de vot, listele electorale și hotărârile organelor electorale.

Având în vedere cele descrise supra, Comisia Electorală Centrală a reiterat prevederile art. 39 alin. (1) și (3) din Codul electoral nr. 325/2022, în conformitate cu care în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data scrutinului. În afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (1), cu acordul autorităților competente ale țărilor respective, pot fi organizate secții de votare pentru o localitate sau mai multe localități în care, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe, se află temporar sau domiciliază permanent cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova.

Potrivit alin. (4) al aceluiași articol, constituirea secțiilor de votare prevăzute la alin. (1) și (3) se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

Astfel, din conținutul normei citate reiese caracterul discreționar al acțiunilor ce se impun pentru realizarea obiectivelor stabilite, partidul politic nefiind un subiect abilitat cu dreptul de a înainta propuneri, ceea ce prezumă ipso facto lipsa dreptului lezat.

Astfel, în exercitarea dreptului său discreționar prevăzut la art. 39 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală emițând actul administrativ contestat parțial l-a motivat suficient de exhaustiv, fiind expuse toate considerentele și punctele de vedere care au stat la baza emiterii acestuia și justificată soluția aleasă, în limitele stabilite de lege.

Prin urmare, dreptul discreționar a fost realizat în strictă conformitate cu prevederile legale, fapt pentru care nu există temei de drept pentru anularea parțială a actului contestat.

Deasemenea subliniază că, instituția contenciosului administrativ reprezintă o garanție funcțională de neadmitere a lezării drepturilor de către autoritățile statului, prin controlul efectiv exercitat de instanțele de judecată asupra acțiunilor autorităților care au produs acte prejudiciabile. Potrivit art. 17 din Codul administrative, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă. În conformitate cu art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrative, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17.

Prin urmare, legiuitorul a condiționat expres admisibilitatea utilizării instituției contenciosului administrativ numai în situații când persoana se consideră lezată într-un drept real stabilit de lege căruia i se aduce atingere prin activitatea administrativă a autorității publice.

Astfel, în sensul legii, revendicarea dreptului trebuie să se deducă din susținerile formulate prin cererea de chemare în judecată, în conținutul căreia urmează a fi invocată vătămarea dreptului personal, deoarece expresiile utilizate în textele art. 17, 38 și 189 din Codul administrativ de „drept vătămat” și de „încălcarea unui drept al său” se referă la drepturi subiective concrete, fiind excluse așa-numitele drepturi prin ricoșeu, ipotetice, iluzorii sau virtuale, precum și acțiunile populare (actio popularis).

În acest sens, dreptul real este cel ce există efectiv și se află în legătură cauzală directă cu actul administrativ contestat, nefiind un drept abstract la nivel de teorie și aproximație, întrucât instanței îi revine rolul de a stabili cert un drept concret lezat și calea de revendicare eficientă a acestuia.

Aceleași raționamente sunt susținute și în Decizia nr.26/2022 a Curții Constituționale, prin care s-a declarat inadmisibilă sesizarea unei asociații obștești privind constituționalitatea art. 17 în coroborare cu art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ nr. 116/2018.

Având în vedere circumstanțele sus-menționate, solicit Comisia Electorală Centrală declararea prezentei acțiuni drept inadmisibilă, iar în cazul trecerii testului de admisibilitate, solicită respingerea acțiunii ca fiind nefondată și neîntemeiată.

Obiecțiile reclamantului la referința și dosarul administrativ prezentat de CEC:

În obiecțiile depuse asupra dosarului administrativ, reclamantul a indicat că, în urma examinării dosarului administrativ au fost identificate avizul MAE nr. DC/1/402/9658 și Sscrisoarea emisă de SIS nr.E/9775. În avizul MAE nr. DC/1/402/9658 se face referire și la informația parvenită de la misiunea diplomatică din Moscova, care la dosarul administrativ nu se regăsește.

La acest aspect Completul judiciar se va expune în partea motivată a prezentei hotărâri.

Aspecte procesuale relevante speței:

Potrivit art. 218 Cod administrativ, examinarea și soluționarea în fond a acțiunii în contencios administrativ are loc conform prevederilor Codului de procedură civilă, cu următoarele excepții:

a) examinarea și soluționarea acțiunii în contencios administrativ are loc în ședință publică, iar în cazuri de excepție stabilite de lege – în ședință închisă. Participanții la proces se citează; în citație se comunică locul, data și ora ședinței. **Dacă participanții la proces convin de comun acord, examinarea și soluționarea acțiunii în contencios administrativ are loc în procedură scrisă.**

La caz, atât reclamantul Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” cât și autoritatea publică pârâtă Comisia Electorală Centrală prin cererea scrisă au solicitat examinarea și soluționarea acțiunii în contencios administrativ în procedură scrisă.

Prin urmare, Completul judiciar a dispus examinarea prezentei cauze în procedură scrisă, pornind de la aplicarea art. 218 lit.a) CA.

Cu referire la admisibilitatea acțiunii:

Potrivit art. 2 alin. (2) Cod administrativ, (2) Anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Potrivit art. 3 Cod administrativ, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înlăptuire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

Potrivit art. 5 Cod administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Potrivit art. 12 Cod administrativ, un act administrativ normativ este actul juridic subordonat legii adoptat, aprobat sau emis de o autoritate publică în baza prevederilor constituționale sau legale, care nu se supune controlului constituționalității și stabilește reguli de aplicare obligatorii pentru un număr nedeterminat de situații identice.

Potrivit art. 17 Cod administrativ, drept vătămât este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Potrivit art. 20 Cod administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Potrivit art. 39 Cod administrativ, (1) Controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. (2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Potrivit art. 189 alin. (1) Cod administrativ, (1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Din interpretarea logico-juridică a normelor pre citate, rezultă că unul din elementele definitorii ale acțiunii în contencios administrativ, este revendicarea unui drept propriu, vătămat prin una din formele activității administrative, or, acțiunea în contencios administrativ trebuie să urmărească revendicarea unui drept subiectiv vătămat.

În conținutul acțiunii depuse, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a invocat că, având în vedere rolul și drepturile partidelor politice în procesul organizării alegerilor – pe de o parte, stimularea cetățenilor să participe la alegeri, pe de altă parte, legitimă speranță precum membrii săi vor participa la realizarea voinței politice – deschiderea unui număr inferior de secții de votare decât cel care ar urma să fie deschis în baza criteriilor legale, reprezintă o ingerință inadmisibilă în drepturile reclamantului. Deasemenea a menționat că, actualitatea subiectului abordat reiese și faptul că reclamantul deține calitatea de concurent electoral în cadrul alegerilor prezidențiale pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, conform Hotărârii CEC nr. 2802 din 02.09.2024.

Potrivit art. 206 alin. (1) lit.e) Cod administrativ, (1) O acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

La caz, Completul judiciar reține că, în ce privește pretențiile reclamantului cu privire la:

- anularea pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5”

- anularea din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024, a textului „*în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit*”

semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.” -**Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a fost formulată o acțiune în control normativ.**

În contextual acestei constatări, Completul judiciar reține că, în decizia nr. 94 din 15 iunie 2021, Curtea Constituțională a reținut că:

„ 29. Din analiza prevederilor legale în materia contenciosului administrativ, Curtea observă că, în funcție de întinderea efectelor juridice pe care le produc, actele administrative se clasifică în acte administrative cu caracter normativ și acte administrative cu caracter individual. Actele administrative cu caracter normativ conțin reglementări impersonale, cu caracter general, care produc efecte erga omnes. Actele administrative cu caracter individual produc, de regulă, efecte față de o persoană sau uneori față de mai multe persoane, nominalizate expres în cuprinsul acestora.

30. Curtea observă că hotărârile Comisiei Electorale Centrale privind deschiderea unor secții de votare nu sunt acte administrative cu caracter individual, ci sunt acte administrative cu caracter normativ. Ele sunt adoptate pentru punerea în aplicare a prevederilor pertinente din Codul electoral, vizează un număr nedeterminat de subiecte și au un caracter general. Prin urmare, în cazul contestării unor astfel de hotărâri în instanța de judecată nu este necesară parcurgerea procedurii prealabile.”

Totodată, **potrivit art. 206 alin. (1) lit.b) Cod administrativ**, (1) O acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare).

La caz, în ce privește pretenția formulată de Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” cu privire la obligarea Comisiei Electorale Centrale să organizeze un număr corespunzător de secții de votare în Federația Rusă în cadrul referendumul republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 în baza criteriilor stabilite expres la art. 39 alin. (5) din Codul electoral, prin obligarea organizării secțiilor de votare suplimentare în Federația Rusă, cel puțin, după cum urmează: 2 secții de votare în or. Moscova (în afara secției consulară a Ambasadei) și 3 secții de votare în regiunea Moscovei în or. Domodedovo, or. Mîtișci și or. Odintovo-**reclamantul a formulat o acțiune în obligare.**

Potrivit art. 191 alin. (3) Cod administrativ, Curtea de apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva

actelor emise de Banca Națională a Moldovei, precum și acțiunile în contencios administrativ atribuite în competența sa **prin Codul electoral**.

Potrivit art. 98 Cod electoral, (1) În ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată competente examinează acțiunile în domeniul electoral după cum urmează:

2) Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță:

a) contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și a actelor administrative ale Comisiei Electorale Centrale;

Conform reglementărilor art. 208 al.(3) CA, dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, **acțiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual;**

Potrivit art. 209 alin. (1) Cod administrativ, (1) Acțiunea în contestare și acțiunea în **obligare** se înaintează în decurs de 30 de zile, **dacă legea nu prevede altfel**. Acest termen începe să curgă de la: b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. (3) Pentru acțiunea în realizare, acțiunea în constatare și **acțiunea de control normativ nu există termen de înaintare a acțiunii în contencios administrativ**.

Potrivit art. 95 alin. (1) și (8) din Codul electoral, (1) În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea. (8) Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide că acțiunea în contencios administrativ electoral înaintată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” către Comisia Electorală Centrală privind:

- anularea pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5”

- anularea din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024, a textului „*în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor*

*atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.” - **întrunește condițiile de admisibilitate.***

Totodată se atestă că, reclamantul a prezentat dovada achitării taxei de timbru în sumă de 200 lei în conformitate cu prevederile art. 2 al Legea taxei de stat, nr. 213 din 31.07.2023.

Ce ține de acțiunea în obligare formulată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” către Comisia Electorală Centrală *privind obligarea Comisiei Electorale Centrale să organizeze un număr corespunzător de secții de votare în Federația Rusă în cadrul referendumul republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 în baza criteriilor stabilite expres la art. 39 alin. (5) din Codul electoral, prin obligarea organizării secțiilor de votare suplimentare în Federația Rusă, cel puțin, după cum urmează: 2 secții de votare în or. Moscova (în afara secției consulară a Ambasadei) și 3 secții de votare în regiunea Moscovei în or. Domodedovo, or. Mîtișci și or. Odintovo*, Completul judiciar subliniază că, în conformitate cu prevederile **art. 208 alin. (3) Cod administrativ**, dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, **acțiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emiteră a actului administrativ individual.**

Din analiza materialelor cauzei se atestă că Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a sesizat direct instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune.

Conform art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sînt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Cu referire la speța supusă examinării, Completul judiciar se va expune asupra asupra admisibilității acțiunii în obligare formulată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” prin același act judecătorec, ținînd cont de termenul restrîns de examinare a acțiunilor în contencios electoral, aplicînd nemijlocit principiul aplicării termenului rezonabil și eficienței, statuat prin reglementările art. 27-28 CA.

Astfel, alin. (2) al art. 207 Cod administrativ indică că, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă **în special** cînd: (...).

Astfel, sintagma din textul legal enunțat „în special” denotă caracterul neexhaustiv a temeiurilor de inadmisibilitate prevăzute de art.207 alin.(2) Cod Administrativ, fapt care obligă, în redacția art.207 alin.(1) din Codul Administrativ, ca instanța de judecată în procedurile de contencios administrativ să releve orice alt temei de inadmisibilitate reglementat expres sau implicat de legislația în vigoare.

După cum a fost menționat supra, prin acțiunea depusă Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a solicitat *obligarea Comisiei Electorale Centrale să organizeze un număr corespunzător de secții de votare în Federația Rusă în cadrul referendumul republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 în baza criteriilor stabilite expres la art. 39 alin. (5) din Codul electoral, prin obligarea organizării secțiilor de votare suplimentare în Federația Rusă, cel puțin, după cum urmează: 2 secții de votare în or. Moscova (în afara secției consulară a Ambasadei) și 3 secții de votare în regiunea Moscovei în or. Domodedovo, or. Mîtișci și or. Odintovo.*

Art. 208 alin. (3) Cod administrativ, reglementează expres că, dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, **acțiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual.**

Astfel, acțiunea în obligare poate fi admisă **numai în cazul în care** reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual. Iar în temeiul art. 224 alin. (1) lit.b) Cod administrativ, în baza unei acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă și obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată.

În lumina celor expuse supra, acțiunea în contencios administrativ electoral înaintată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” către Comisia Electorală Centrală privind obligarea Comisiei Electorale Centrale să organizeze un număr corespunzător de secții de votare în Federația Rusă în cadrul referendumul republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 în baza criteriilor stabilite expres la art. 39 alin. (5) din Codul electoral, prin obligarea organizării secțiilor de votare suplimentare în Federația Rusă, cel puțin, după cum urmează: 2 secții de votare în or. Moscova (în afara secției consulară a Ambasadei) și 3 secții de votare în regiunea Moscovei în or. Domodedovo, or. Mîtișci și or. Odintovo, **este una inadmisibilă în condițiile în care, anterior sesizării instanței de contencios administrativ, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” nu a respectat prevederile art. 208 alin. (3) Cod administrativ, respectiv nu a formulat anterior adresării în instanță o cerere adresată în acest sens autorității publice competente.**

Analiza fondului acțiunii în control normativ înaintată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” către Comisia Electorală Centrală privind:

- anularea pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5”

- *anularea din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024, a textului „în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.”;*

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. f) Cod administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: **respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit.a)–e).**

Conform art. 225 Cod administrativ, (1) Instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe **asupra oportunității unui act administrativ.**

(2) Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

- a) și-a exercitat dreptul discreționar;
- b) a luat în considerare toate faptele relevante;
- c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;
- d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Potrivit art. 219 alin. (1) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Conform art. 93 alin. (1) Cod administrativ, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția.

Completul judiciar reține că, prin Hotărârile nr. 121 și 122 din 16 mai 2024, Parlamentul Republicii Moldova a declarat, pentru data de 20 octombrie 2024, desfășurarea referendumului republican constituțional și, respectiv, a stabilit pentru aceeași dată alegeri pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova.

Conform art. 38 alin. (1) și (2) din Constituția RM, (1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) *Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți pînă în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcînd cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.*

Pentru a asigura desfășurarea alegerilor în conformitate cu principiile comune ale patrimoniului electoral european, care formează fundamentul fiecărei societăți democratice, trebuie respectate cinci norme fundamentale; sufragiul trebuie să fie universal, egal, liber, secret și direct.

Potrivit art. 2 Cod electoral, *(1) Cetățeanul Republicii Moldova participă la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. (2) Participarea la alegeri este liberă și benevolă. Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe. (3) Cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în afara țării beneficiază de drepturi electorale depline în condițiile prezentului cod. Guvernul Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală, misiunile diplomatice și oficiile consulare sunt obligate să creeze condiții pentru ca cetățenii să-și exercite liber drepturile lor electorale.*

Sufragiul liber cuprinde două aspecte diferite: libertatea alegătorului de a-și forma o opinie și libertatea alegătorului de a exprima această opinie, cu alte cuvinte libertatea procedurii de votare și evaluarea cu exactitate a rezultatului.

Cu referire la speța în cauză, pentru a fi asigurată respectarea principiului sufragiului liber, alegătorii trebuie să beneficieze de posibilitatea de a vota la o secție de votare.

Cadrul normativ pentru organizarea și constituirea secțiilor de votare din străinătate este stabilit de art. 39 din Codul electoral nr. 325/2022 și prevederile Regulamentului privind constituirea secțiilor de votare peste hotare, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2542/2024.

Potrivit art. 39 Cod electoral, *(1) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data scrutinului.*

(2) Secțiile de votare constituite în străinătate vor activa în conformitate cu particularitățile prevăzute de prezentul cod și vor fi organizate cu cel puțin 35 de zile înainte de data scrutinului.

(3) În afară de secțiile de votare prevăzute la alin.(1), cu acordul autorităților competente ale țărilor respective, pot fi organizate secții de votare pentru o localitate sau mai multe localități în care, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, se află temporar sau domiciliază permanent cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova.

(4) Constituirea secțiilor de votare prevăzute la alin.(1) și (3) se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea

acordului autorităților competente ale țării respective și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

(5) Temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare este dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine, ținând cont complementar de datele înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate și informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate (colectate în baza evidenței consulare sau a altor date relevante). Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare și regulamentul privind înregistrarea prealabilă se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

(6) Birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 15 persoane. Membrii biroului electoral al secției de votare din străinătate se propun de către subiecții cu acest drept, după cum urmează:

a) 2 membri se propun de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. Aceștia exercită din oficiu funcțiile de președinte și secretar al biroului electoral respectiv;

b) câte un membru se propune de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.

(7) În cazul în care partidele politice nu prezintă candidaturile lor în componența biroului electoral cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, precum și în cazul în care, după prezentarea candidaturilor de către toți subiecții cu acest drept, numărul acestora nu este suficient sau componența biroului electoral constituie un număr par, candidaturile sunt înaintate de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, iar dacă nici acesta nu prezintă candidaturile, locurile rămase se completează de Comisia Electorală Centrală din rândul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.

(8) Din momentul stabilirii datei alegerilor, pe resursele informaționale ale Comisiei Electorale Centrale se publică periodic informații relevante legate de votul în străinătate, iar până la constituirea secțiilor de votare din străinătate se publică și informații despre numărul și posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate.

(9) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate se reglementează de Comisia Electorală Centrală, în coordonare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Prevederi relevante ale Regulamentului privind constituirea secțiilor de votare peste hotare, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2542/2024, sunt următoarele.

2. Cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate pot vota la oricare secție de votare constituită în străinătate, indiferent de statutul aflării lor pe teritoriul țării gazdă.

10. Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, poate organiza:

1) una sau mai multe secții de votare pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova;

2) cu acordul autorităților competente ale țărilor gazdă, una sau mai multe secții de votare pentru localitățile în care, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe, se află temporar sau domiciliază cel puțin 500 de cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot.

11. Temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare în străinătate este dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine, indiferent de tipul acestora, ținând cont complementar de datele înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate și informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate (colectate în baza evidenței consulare sau a altor date relevante).

În baza datelor disponibile, informațiile vor fi structurate și prezentate la nivel de țară/localitate.

13. Comisia Electorală Centrală poate decide amplasarea sau reamplasarea secțiilor de votare, în condițiile art. 39 alin. (2) și (4) din Codul electoral nr. 325/2022, în baza propunerilor scrise ale cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, transmise Comisiei, inclusiv prin intermediul Biroului relații cu diaspora, precum și a informațiilor prevăzute la pct. 3 subpct. 3).

15. Informațiile cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate împreună cu avizul prealabil privind constituirea secțiilor de votare vor fi prezentate Comisiei Electorale Centrale de către Ministerul Afacerilor Externe în conformitate cu termenele stabilite în Planul de acțiuni.

16. Avizul prealabil prezentat de către Ministerul Afacerilor Externe va include:

1) informații relevante de la autoritățile competente ale țărilor gazdă cu referire la organizarea și desfășurarea alegerilor, inclusiv privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective;

2) posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

Din suportul probator administrat la caz, Completul judiciar reține că, de către Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova a fost emisă Hotărârea nr. 2866 „cu privire la organizarea secțiilor de votare în străinătate și secțiilor de votare pentru votul prin corespondență pentru referendumul republican constituțional și

alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”, prin care a dispus:

„ 1. Se organizează secțiile de votare în străinătate, inclusiv pentru votul prin corespondență la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 (conform anexei).

2. Se pune în sarcina Ministerului Afacerilor Externe identificarea localurilor secțiilor de votare, conform condițiilor tehnice stabilite în Instrucțiunea cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1186/2023, precum și propunerea persoanelor în calitate de președinți și secretari ai birourilor electorale ale secțiilor de votare.

3. Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38 va constitui secțiile de votare și birourile electorale ale acestora în termenele stabilite în Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 și în Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și implementare a votului prin corespondență.”

Iar în Anexa la hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14 septembrie 2024, se regăsește lista secțiilor de votare în străinătate, inclusiv pentru votul prin corespondență la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, unde la pct. 31 se regăsește Federația Rusă, cu total 5 secții de votare.

Reclamantul, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, prin acțiunea formulată, invocă ilegalitatea în parte a actului administrativ menționat, și anume în ce privește pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5” și textul din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 - „*în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.”*

Completul de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău reiterează că, în conformitate cu prevederile art. 225 alin. (1), (2) Cod administrativ, *(1) Instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act*

administrativ. (2) Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

- a) și-a exercitat dreptul discreționar;*
- b) a luat în considerare toate faptele relevante;*
- c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;*
- d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.*

Astfel, analizând actul administrativ în partea contestată de reclamant și argumentele acestuia în coraport cu materialele cauzei și prevederile legale anterior enunțate, Completul de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău reține că argumentele reclamantului nu și-au găsit confirmarea.

Completul judiciar remarcă că, cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate pot vota la oricare secție de votare constituită peste hotare, indiferent de statutul aflării lor pe teritoriul țării gazdă.

Constituirea secțiilor de votare din străinătate se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data scrutinului.

Temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare din străinătate este dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine naționale, ținând cont complementar de:

- 1) datele înregistrării prealabile;
- 2) informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate;
- 3) alte informații relevante: date oficiale deținute și/sau publicate periodic de autoritățile competente ale țărilor gazdă privind numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate, date prezentate de Biroul relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat.

Cu acordul autorităților competente ale țărilor gazdă, pot fi organizate secții de votare pentru o localitate sau mai multe localități în care, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe, se află temporar sau domiciliază cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova. Comisia Electorală Centrală poate decide amplasarea sau reamplasarea secțiilor de votare, în condițiile art. 39 alin. (2) și (4) din Codul electoral nr. 325/2022, în baza propunerilor scrise ale cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, transmise Comisiei, inclusiv prin intermediul

Biroului relații cu diaspora, precum și a altor informații relevante legate de votul în străinătate.

Din analiza materialelor prezentate de autoritatea publică pârâtă, se atestă că, prin adresa nr. CEC-8/5340 din 15 iulie 2024, Comisia Electorală Centrală a solicitat Ministerului Afacerilor Externe, Serviciului de Informații și Securitate, Cancelariei de Stat, Agenției Servicii Publice și Agenției de Guvernare Electronică să desemneze câte un reprezentant din partea instituției pentru a fi inclus în grupul de lucru interinstituțional ce va avea drept scop coordonarea și realizarea acțiunilor necesare organizării secțiilor de votare din străinătate la scrutinele din 20 octombrie 2024.

Ulterior, prin adresa nr. CEC-8/5432 din 26 iulie 2024, Comisia Electorală Centrală a transmis Ministerului Afacerilor Externe, spre consultare, dispoziția cu privire la componența nominală a Grupului de lucru interinstituțional privind organizarea secțiilor de votare din străinătate la scrutinele din 20 octombrie 2024 și Planul de acțiuni în vederea realizării activităților de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 în secțiile de votare peste hotare.

Deasemenea prin adresa nr. CEC-8/5647 din 16 august 2024, Comisia Electorală Centrală a solicitat Ministerului Afacerilor Externe, în conformitate cu art. 39 alin. (4) – (5) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 3 din Planul de acțiuni în vederea realizării activităților de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 în secțiile de votare peste hotare, prezentarea informațiilor cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate, după posibilitate, pe regiuni din țara gazdă și/sau localitate și acordul și/sau interdicția de a organiza secții de votare recepționate de la autoritățile competente ale statelor în care Republica Moldova are misiuni diplomatice sau/și officii consultare, precum și localitățile unde, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe, se află temporar sau domiciliază permanent cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova.

În corespundere cu prevederile art. 39 alin. (8) din Codul electoral nr. 325/2022, până la constituirea secțiilor de votare în străinătate, pe resursele informaționale ale Comisiei se publică informații despre numărul și posibilele locații ale secțiilor de votare peste hotare. În măsura posibilităților, informațiile se afișează în format de date deschise, iar în baza datelor disponibile, informațiile vor fi structurate și prezentate la nivel de țară/localitate.

Astfel, Comisia Electorală Centrală, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, pe data de 19 august 2024 a dat publicității informațiile preliminare despre posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate ce

urmează a fi constituite pentru desfășurarea referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, în număr de 278.

Potrivit pct. 3 din Regulamentul privind înregistrarea prealabilă, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2513/2024, înregistrarea prealabilă reprezintă o procedură prin care cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care în ziua alegerilor se vor afla în străinătate, se înregistrează în prealabil și în mod benevol, prin intermediul paginii web oficiale administrate de Comisia Electorală Centrală sau prin cerere scrisă, individuală sau în grup.

La data de 6 septembrie 2024, în corespundere cu pct. 11 din Regulament, procedura înregistrării prealabile pentru scrutinele din 20 octombrie 2024, s-a finalizat.

Respectiv, conform situației la etapa de finalizare a înregistrării prealabile, au fost depuse 19709 cereri pentru votul în secțiile de votare din străinătate și 1997 înregistrări pentru votul prin corespondență la scrutinele din 20 octombrie 2024. În total, la data de 6 septembrie în aplicația „Înregistrarea Prealabilă” erau contabilizate 118613 cereri, inclusiv pentru scrutinele anterioare.

Completul judiciar subliniază că, după organizarea consultărilor publice și în urma analizei tuturor propunerilor, a datelor despre înregistrările prealabile de care dispune Comisia Electorală Centrală, a numărului de alegători care au participat la scrutinul precedent, dar și pe baza informațiilor obținute de Ministerul Afacerilor Externe de la autoritățile competente ale țărilor de reședință a cetățenilor Republicii Moldova privind numărul și locul aflării acestora, la data de 10 septembrie 2024, în conformitate cu art. 39 alin. (4) din Codul electoral, a transmis prin scrisoarea nr. CEC-8/5858 din 10 septembrie 2024 către Ministerul Afacerilor Externe, spre avizare, lista secțiilor de votare care se preconizează a fi organizate în străinătate în număr de 242, inclusiv cu solicitarea informației privind:

- existența acordului autorităților competente ale țărilor gazdă unde se preconizează a fi constituite secții de votare;

- posibilitatea asigurării procesului de votare în secțiile de votare respective din punct de vedere tehnic și logistic.

Respectiv, la pct. 31 din anexa la scrisoarea nr. CEC-8/5858 din 10 septembrie 2024, **pentru Federația Rusă au fost solicitate avizarea a 16 secții de votare**, conform listei. (f.d.a.28-32)

Conform răspunsului nr. CEC-7/16186 din 14 septembrie 2024, *inter alia*, Ministerul Afacerilor Externe a informat Comisia Electorală Centrală despre susținerea listei secțiilor de votare care se preconizează a fi constituite peste hotarele țării pentru organizarea și desfășurarea referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, **însă cu luarea în considerare a propunerilor, recomandărilor, riscurilor și excepțiilor pentru**

secțiile de votare prezentate în continuare, ce nu întrunesc toate condițiile prevăzute la art. 39 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022.

Astfel, în ce vizează secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, s-a menționat că: *„misiunea diplomatică din Moscova a comunicat că situația de securitate din Federația Rusă, pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Pe lângă acțiunile militare a Ucrainei asupra regiunilor din Federația Rusă, obiective care însumează aglomerații sociale au fost/sunt ținta atacurilor teroriste din partea celulelor teroriste a Statului Islamic. **Concluzii:** analiza evoluțiilor pe teatrele de operațiuni militare de pe teritoriul Ucraina - Rusia conturează riscuri sporite de escaladare a conflictului militar cu potențiale repercusiuni asupra obiectelor de infrastructură civilă; la etapa actuala, nu se atestă predispoziții de a fi încetat focul, sau de a fi soluționate disputele militare, care transformă aceste regiunea în focar de instabilitate; este practic imposibil de asigurat securitatea unor multiple locații (pentru deschiderea secțiilor de votare); formarea unor aglomerări a cetățenilor la secții de vot pun în risc sporit viața și integritatea corporală a acestora. Astfel, se constată că la moment, Rusia, având operațiuni militare pe teritoriul ei, nu este sigură pentru a fi organizate secții de vot în cadrul alegerilor din 2024, fără a pune în risc viața și integritatea corporală a alegătorilor. Având în vedere riscurile enunțate, organizarea scrutinului electoral în Federația Rusă necesită o realiza re cu prudență sporită, iar lopația amplasării secțiilor de votare urmează a fi seleclată ținând cont de nivelul de securitate a sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.”. (f.d.a.33-34)*

În acest context Completul judiciar reține că, în obiecțiile depuse asupra dosarului administrativ, reclamantul a indicat că, în urma examinării dosarului administrativ au fost identificate avizul MAE nr. DC/1/402/9658 și Scrisoarea emisă de SIS nr.E/9775. În avizul MAE nr. DC/1/402/9658 se face referire și la informația parvenită de la misiunea diplomatică din Moscova, care la dosarul administrativ nu se regăsește, proba în cauză urmînd a fi solicitată de la MAE.

Completul judiciar reține că obiect al prezentei acțiuni în control normativ îl reprezintă verificarea legalității Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea contestată și nu avizul MAE nr. DC/1/402/9658 pentru a verifica actele care au stat la baza emiterii acestuia. Astfel, avizul MAE nr. DC/1/402/9658 se bucură de prezumția de legalitate, de prezumția de veridicitate și prezumția de autenticitate, atît timp cît nu a fost contestat și anulat.

În continuare, Completul judiciar subliniază că și Serviciul de Informații și Securitate a RM a examinat riscurile de securitate care pot apărea în contextul intenției CEC de a deschide secții de vot peste hotarele țării, și a comunicat

următoarele date de interes: „Situția diferă însă în partea Est-Europeană, unde războiul de agresiune al Rusiei în Ucraina periclitează grav situația de securitate regională, iar activitățile militare generează amenințări sporite de securitate care pun în pericol viața cetățenilor.

Consecință a războiului reprezintă și **intensificarea atacurilor teroriste a grupărilor afiliate Statului Islamic în Rusia**, care vizează de asemenea comunitățile religioase ortodoxe și populația civilă (în special locațiile ce presupun aglomerații de oameni).

Referitor la situația de securitate în Federația Rusă, Serviciul de Informații și Securitate a mai informat că: „pe parcursul perioadei august - septembrie 2024 se înregistrează o intensitate înaltă a atacurilor ucrainene cu drone și rachete asupra teritoriului Federației Ruse.

De la începutul anului, atacurile ucrainene s-au extins atât în sectoare din apropierea liniei frontului, cât și în adâncul teritoriului rus precum Moscova, Sankt-Petersburg ș.a.

La 01 septembrie 2024 a fost raportat cel mai masiv atac cu utilizarea dronelor asupra teritoriului rus, fiind estimat un număr de 160 aparate lansate.

Astfel, loviturile aeriene asupra regiunilor Federației Ruse, precum și stările de alertă aeriene, **sistază activitatea cotidiană normală și care ar stopa procesul de votare pe o perioada nedeterminată, precum și ar lăsa nesupravegheat urnele de votare, listele de participare și echipamentul utilizat în cadrul secției de vot.**

Totodată, continuă ofensiva ucraineană în regiunea Kursk a Federației Ruse, cu extindere a atacurilor cu drone, preluare a controlului asupra de noi localități precum și luarea în prizonierat a mai multor combatanți.

Concomitent, autoritățile ruse realizează activități de recrutare a cetățenilor ruși cu dublă cetățenie (în cazul de față cetățeni ai RM) pentru participare la ostilitățile din Ucraina prin amenințare cu intentarea dosarelor penale și represiuni asupra rudelor.

Mai mult, în 2024, Federația Rusă a fost ținta mai multor atacuri teroriste, inclusiv asumate de organizația teroristă Statul Islamic.

- Atacul armat de la centrul de divertisment Crocus City Hall s-a soldat cu moartea a 144 persoane și 360 de persoane afectate.

- La 23 iunie 2024, în or.Derbent, Republica Autonomă Daghestan, a avut loc un atac asupra unei biserici ortodoxe și sinagoge, soldat cu decesul a cca 20 persoane.

În concluzii SIS a indicat, că, din perspectiva analizei de securitate, consideră că organizarea unui proces de vot în Federația Rusă, Ucraina și Israel - state în care se manifestă amenințări majore: război, atacuri teroriste, atacarea de ținte militare și civile în adâncul teritoriului, alerte zilnice aeriene, generează condiții

dcosebit de grave pentru viața cetățenilor RM care vor dori să își exercite dreptul de vot.

Ținta atacurilor și impactul acestora nu poate fi estimată cu exactitate, respectiv fiind în imposibilitatea stabilirii unor zone sigure pentru organizarea secțiilor de vot.

Astfel, s-a intervenit cu poziția de a limita locația amplasării secțiilor de votare doar pe teritoriul misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova în aceste state și excluderii creării condițiilor de aglomerare. (f.d.35-37)

Drept urmare, Ministerul Afacerilor Externe și Serviciul de Informații au venit cu recomandarea de a organiza doar 2 secții de votare pe teritoriul misiunilor diplomatice.

Având în vedere mecanismul legal de organizare și constituire a secțiilor de votare peste hotarele țării, ținând cont de propunerile, recomandările, riscurile și excepțiile expuse în avizul Ministerului Afacerilor Externe, informațiile Serviciului de Informații și Securitate, prin hotărârea nr. 2866 din 14.09.2024, Comisia Electorală Centrală a dispus: 1. Se organizează secțiile de votare în străinătate, inclusiv pentru votul prin corespondență la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 (**conform anexei**). Astfel, în Federația Rusă s-a dispus deschiderea a 5 secții de vot: or. Moscova 1 (secția consulară a ambasadei); or. Moscova 2 (secția consulară a ambasadei); or. Sankt-Petersburg; or. Iaroslav; or. Surgut / Hantî-Mansiisk.

Completul judiciar apreciază ca întemeiată hotărârea Comisiei Electorale Centrale, în partea contestată. Or, având în vedere avizele Ministerului Afacerilor Externe și Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a organizat cinci secții de votare în Federația Rusă, după cum urmează: 2 secții în orașul Moscova (la secția consulară a ambasadei), și câte o una în orașele Sankt-Petersburg, Iaroslav și Surgut / Hantî-Mansiisk. Aceste locații au fost selectate în regiuni mai îndepărtate de zonele afectate de acțiuni militare, care prezintă un risc redus pentru securitatea vieții și sănătății alegătorilor și a personalului electoral. Decizia a fost luată ținând cont de aspectele logistice esențiale pentru securizarea procesului electoral și integritatea documentelor electorale, inclusiv buletinele de vot, listele electorale și hotărârile organelor electorale.

Completul judiciar reiterează că, potrivit art. 39 alin. (1) și (3) din Codul electoral nr. 325/2022, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data scrutinului. În afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (1), cu acordul autorităților competente ale țărilor respective, pot

fi organizate secții de votare pentru o localitate sau mai multe localități în care, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe, se află temporar sau domiciliază permanent cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova. Potrivit alin. (4) al aceluiași articol, constituirea secțiilor de votare prevăzute la alin. (1) și (3) se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

Astfel, în exercitarea dreptului său discreționar prevăzut la art. 39 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală emițând actul administrativ în partea contestată, l-a motivat suficient de exhaustiv, fiind expuse toate considerentele și punctele de vedere care au stat la baza emiterii acestuia și justificată soluția aleasă, în limitele stabilite de lege.

În context, instanța de judecată reține că, dreptul discreționar în esență oferă autorității publice prerogativa de a opta între mai multe soluții stabilite de lege pentru realizarea scopului legii când aplică o dispoziție legală. Astfel, dreptul discreționar oferă posibilitatea autorității publice de a alege una din măsurile oficiale prevăzute de norma de drept. În același sens, art. 137 alin. (1) Codul administrativ prevede că, în exercitarea dreptului discreționar atribuit, autoritățile publice trebuie să acționeze cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul.

Astfel, la emiterea Hotărârii nr. 2866 „*cu privire la organizarea secțiilor de votare în străinătate și secțiilor de votare pentru votul prin corespondență pentru referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024*”, Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova a respectat prevederile legale, în speță nefiind stabilit faptul încălcării prevederilor art. 39 din Codul Electoral de către Comisia Electorală Centrală.

În lumina celor expuse, pretențiile reclamantului cu privire la anularea pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5”; anularea din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024, a textului „*în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie*

2022 - prezent.”, sunt lipsite substanță juridică obiectivă, motiv din care se vor respinge.

În conformitate cu prevederile art.,art.224 alin. (1) lit. f), 225 Cod Administrativ, art. 389-390 CPC, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

HOTĂRĂȘTE :

Acțiunea în contencios administrativ electoral înaintată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” către Comisia Electorală Centrală privind:

- anularea pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5”

- anularea din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024, a textului „*în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.*”, **se respinge ca neîntemeiată.**

Acțiunea în contencios administrativ electoral înaintată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” către Comisia Electorală Centrală privind obligarea Comisiei Electorale Centrale să organizeze un număr corespunzător de secții de votare în Federația Rusă în cadrul referendumul republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 în baza criteriilor stabilite expres la art. 39 alin. (5) din Codul electoral, prin obligarea organizării secțiilor de votare suplimentare în Federația Rusă, cel puțin, după cum urmează: 2 secții de votare în or. Moscova (în afara secției consulară a Ambasadei) și 3 secții de votare în regiunea Moscovei în or. Domodedovo, or. Mîtișci și or. Odintovo, **se declară inadmisibilă.**

Hotărîrea poate fi contestată cu recurs în Curtea Supremă de Justiție în termen de 3 zile de la pronunțare.

Președintele completului,
Judecătorul
Ghenadie

Mîra

Judecătoria
Grigore

Dașchevici

Angela

Bostan